

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Н. І. Данько
Г. В. Строкович

**Кваліфікаційна робота магістра:
етапи виконання, структура, правила оформлення, норми
бібліографічного опису**

Методичний посібник для студентів спеціальності
241 «Готельно-ресторанна справа»

Харків – 2025

Рецензенти:

Хаустова В.Є. – доктор економічних наук, професор, директор Науково-дослідного центру проблем розвитку промисловості НАН України

Подлепіна П.О. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

*Затверджено до друку рішенням
Вченої ради ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол №2 від 30.09.2025 р.)*

Кваліфікаційна робота магістра: етапи виконання, структура, правила оформлення, норми бібліографічного опису : методичний посібник для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» / Н. І. Данько, Г.В. Строкович. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – 48 с.

Видання містить основні вимоги до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа». Детально висвітлено процедуру вибору теми дослідження, особливості роботи з науковою літературою, змістовне наповнення кожного з розділів кваліфікаційної роботи. Наведено приклади оформлення різних елементів роботи.

- © Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025
- © Данько Н. І., Строкович Г.В. 2025
- © Дончик І. М., макет обкладинки, 2025

ЗМІСТ

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ЕТАПИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	4
1.1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра.....	4
1.2. Етапи та послідовність виконання кваліфікаційної роботи магістра.....	5
1.3. Вибір теми кваліфікаційної роботи магістра	6
1.4. Обґрунтування актуальності теми, формулювання мети й завдань кваліфікаційної роботи магістра.....	8
1.5. Визначення об'єкта й предмета дослідження	10
2. РОЗРОБКА ПЛАНУ, РОБОТА НАД РУКОПИСОМ, ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	12
2.1. Розробка плану виконання кваліфікаційної роботи магістра	12
2.2. Робота над рукописом	12
2.3. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи магістра	16
2.4. Робота з бібліографічними джерелами.....	21
3. ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА..	24
3.1. Захист кваліфікаційної роботи магістра.....	24
3.2. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра	26
3.3. Перевірка кваліфікаційної роботи магістра на наявність запозичень.....	27
ДОДАТКИ.....	29
Додаток А. Форма листа-замовлення підприємства (організації) на виконання теми кваліфікаційної магістерської роботи.....	30
Додаток Б. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт магістра	31
Додаток В. Форма заявки на затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра.....	34
Додаток Д. Форма завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра	35
Додаток Е. Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра.....	36
Додаток Ж. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра	37
Додаток З. Реферат	38
Додаток К. Форма відгуку наукового керівника	40
Додаток Л. Форма зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу магістра	42
Додаток М. Приклад оформлення таблиці та ілюстрації	43
Додаток Н. Приклади оформлення списку використаних джерел.....	44
Додаток П. Зразок титульної сторінки графічного матеріалу до кваліфікаційної роботи магістра	45
Додаток Р. Приклад структурної схеми кваліфікаційної роботи магістра.....	46

1.МЕТА, ЗАВДАННЯ, ЕТАПИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

1.1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра

Підготовка магістрів за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» відбувається згідно із Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», та стандарту вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» для другого (магістерського) рівня вищої освіти затвердженого Наказом МОНУ № 26 від 05.01.2021 року.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до вимог Галузевого стандарту вищої освіти України «Засоби діагностики якості вищої освіти».

Завданням методичних рекомендацій є викладення основних положень та вимог щодо змісту кваліфікаційної роботи магістра, організації виконання, її оформлення, підготовки до захисту, порядку захисту й оцінювання.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра є завершальним етапом процесу підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти – магістр. У ході виконання роботи здобувач повинен продемонструвати не тільки теоретичні знання, а й уміння застосовувати їх у науково-дослідній роботі, для виконання практичних завдань, актуальних для підприємств готельно-ресторанного бізнесу що є базою практики.

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійна науково-дослідна кваліфікаційна робота, що поєднує результати теоретичної та практичної підготовки у межах нормативної підготовки фахівців рівня вищої освіти – магістр, та є формою контролю загальних та спеціальних (фахових) компетенцій здобутих здобувачем у процесі навчання для виконання професійних обов'язків, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки.

Кваліфікаційна робота магістра є теоретико-прикладним дослідженням, виконання якого передбачає глибоке осмислення актуальних організаційно-управлінських або соціально-економічних проблем, а також обґрунтування та реалізацію заходів щодо їх часткового або повного вирішення на базі ретельного аналізу діяльності конкретного підприємства готельно-ресторанного бізнесу.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра роботи має такі цілі:

- розширення, закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних та практичних знань за спеціальністю;
- розвиток навичок самостійної роботи під час вирішення завдань, поставлених у завданні;
- визначення ступеня самостійності студентів у рішенні поставлених завдань;
- адаптацію набутих теоретичних знань до умов конкретного підприємства готельно-ресторанного бізнесу.

Для досягнення перерахованих цілей студенту необхідно:

- обґрунтувати актуальність та значимість обраної теми як теоретичної точки зору, так і з позиції застосовності для конкретного підприємства;

- визначити мету та завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження;
- провести аналіз вітчизняних та зарубіжних літературних джерел на тему дослідження;
- проаналізувати відповідно до теми дослідження правові аспекти функціонування підприємства;
- розглянути особливості функціонування підприємства, на прикладі якого виконується кваліфікаційна робота;
- виконати комплексний аналіз господарської діяльності підприємства з акцентом щодо дослідження;
 - визначити заходи, виходячи з предмета дослідження, спрямовані на підвищення економічної ефективності діяльності підприємства;
 - аргументувати доцільність реалізації запропонованих заходів, у тому числі із використанням комплексної оцінки;
- оформити роботу та роздатковий матеріал (презентацію) відповідно із вимогами.

Стиль викладу має бути науковим. Слід уникати загальних слів, бездоказових тверджень та повторень. Робота повинна характеризуватись цілісністю побудови, логічністю викладу, обґрунтованістю висновків, відсутністю плагіату.

Контроль за ходом виконання кваліфікаційної роботи здійснює науковий керівник. Звіти студентів про стан виконання завдання з кваліфікаційної роботи систематично обговорюються на засіданнях кафедри, з'ясовуються причини відставання від графіка та намічаються заходи щодо їхньої ліквідації. Інформація про відстаючих студентів направляється до деканату для вжиття відповідних заходів.

Роботу необхідно надати керівнику на перевірку відповідно до календарного графіка. Після виправлення зауважень робота надається керівнику для повторної перевірки. Остаточний варіант роботи здається на кафедру методисту у зазначені у календарному графіку терміни. До роботи додаються відгук керівника та рецензія. Роботи студентам не повертаються, а зберігаються на кафедрі до засідання екзаменаційної комісії.

1.2. Етапи та послідовність виконання кваліфікаційної роботи магістра

До кваліфікаційної роботи магістра як до завершального етапу процесу навчання студента, на основі якого визначається його кваліфікація, ставляться високі вимоги.

Кваліфікаційна робота магістра виконується з метою публічного захисту, тому її автор повинен продемонструвати своє уміння вести науковий пошук і вирішувати конкретні практичні завдання.

Кваліфікаційна робота містить, як вихідні положення наукового дослідження, так і послідовність роботи та отриманий результат. При цьому наводиться аналіз фактів, розглядаються типові ситуації, обговорюються альтернативи та причини вибору того чи іншого рішення.

Кваліфікаційна робота повинна відображати декілька концепцій чи точок зору з обраної студентом проблеми, і має містити точку зору автора щодо проблем які аналізуються.

Для аналізу інформації та обґрунтування власних результатів, бажано використовувати математичні та статистичні методи, комп'ютерні програми тощо. Матеріал має викладатися логічно і послідовно. Неприпустимим є наведення прикладів без їх аналізу. При викладенні матеріалу висновки повинні бути аргументовані, а дані ретельно перевірені.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра потрібно викладати стисло, не перевантажувати текст описом, уникаючи повторень і не відволікаючись від основної теми. Виконання кваліфікаційної магістерської роботи має здійснюватися в декілька етапів:

- 1) вибір теми дослідження та обґрунтування її актуальності;
- 2) постановка мети й конкретних завдань дослідження;
- 3) визначення об'єкту та предмету дослідження;
- 4) вибір методів дослідження;
- 5) процес дослідження;
- 6) обговорення результатів дослідження;
- 7) формулювання висновків;
- 8) підготовка презентації магістерської роботи;
- 9) оцінка отриманих результатів.

1.3. Вибір теми кваліфікаційної роботи магістра

Здобувач **самостійно здійснює вибір** теми кваліфікаційної роботи магістра з урахування запропонованого переліку тем та узгоджуючи її з керівником та кафедрою.

Тематика кваліфікаційних робіт магістра має орієнтовний характер, може уточнюватися з урахуванням розвитку науки та практики, наукових інтересів здобувача-магістранта. Також доцільно погодити тему з керівництвом підприємства, на базі якого буде виконуватися кваліфікаційна робота. У такому випадку до вищого навчального закладу подається **лист - замовлення на виконання теми** кваліфікаційної роботи магістра (Додаток А).

Вибір теми дослідження – перший і дуже відповідальний крок у науковій роботі. Тема роботи повинна містити предмет дослідження, вона визначається на початку магістерської підготовки та погоджується з науковим керівником. Здобувач може обрати тему з запропонованого переліку (див. Додаток Б) чи обґрунтувати пропозиції, враховуючи результати роботи на здобуття рівня «бакалавр», досвід виступів на наукових конференціях, тощо.

Здобувач, який починає виконання кваліфікаційної роботи магістра, повинен критично оцінити рівень знань і навичок, враховуючи власні наукові інтереси. Треба мати на увазі, що роботи на «широкі» теми, де нібито відразу зрозуміло як розкрити тему, часто бувають поверховими, несамостійними. Натомість «вузька» тема опрацьовується глибше та детальніше.

При виборі теми дослідження доцільно керуватися різними мотивами: обізнаністю з проблематики, актуальністю теми; своїм майбутнім фахом і рівнем підготовки; наявністю теоретичної бази; можливістю отримання при впровадженні ефективних соціальних, технологічних, економічних чи екологічних результатів; науковими інтересами тощо.

При виборі теми потрібно уникати її повторення двома чи більше виконавцями. Дублювання можливе лише у виняткових випадках, коли необхідно забезпечити вирішення певних наукових і практичних завдань. Автори подібних тем мають уточнити основні аспекти своєї роботи, застосовувати різні підходи та принципи для розв'язання поставлених завдань, а зміст теоретико-методичного, розрахунково-аналітичного та проєктно-рекомендаційного розділів їх робіт мають суттєво відрізнятися.

Вибір напряму магістерського дослідження завершується формулюванням назви теми. Назва теми кваліфікаційної роботи магістра повинна бути лаконічною, відповідати обраній спеціальності та суті наукової проблеми що досліджується.

Отже, доцільно обирати конкретну тему, щоб була можливість її комплексного розкриття. Обрати тему допомагає ознайомлення з новими результатами досліджень у суміжних галузях науки, оцінка методів дослідження, застосування нових фактів, що виявлені магістрантом, нових методів для вирішення відомих проблем і таке інше. Обираючи тему, необхідно ознайомитися з аналітичними оглядами та статтями у спеціалізованій періодичній літературі, новими статистичними даними, проконсультуватися зі спеціалістами-практиками у даній галузі та врахувати рекомендації наукового керівника.

Науковий керівник допомагає дати оцінку варіантам рішень, але остаточний їх вибір - завдання магістранта, який відповідає за обґрунтованість отриманих результатів та їх достовірність.

Обравши тему кваліфікаційної роботи магістра, здобувач подає заяву на ім'я завідувача кафедри готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій (Додаток В). Заява розглядається на засіданні кафедри. На основі заяв формується наказ по Університету про затвердження тем кваліфікаційних робіт та наукових керівників.

Після затвердження теми, здобувач спільно з науковим керівником розробляє **завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра**, в якому вказуються тема роботи, її зміст та послідовність виконання у вигляді графіку представлення окремих розділів (Додаток Д).

В ході виконання кваліфікаційної роботи магістра здобувач консультується з науковим керівником згідно затвердженого графіку. Науковий керівник контролює дотримання календарного плану підготовки кваліфікаційної роботи і інформує завідувача кафедри про результати виконання кваліфікаційної роботи у разі необхідності.

Затверджені теми не підлягають самовільній зміні. Це питання вирішується на засіданні кафедри, що випускає, на підставі заяви студента, клопотання наукового керівника, потім тема затверджується на засіданні кафедри та оформляється протоколом.

1.4. Обґрунтування актуальності теми, формулювання мети й завдань кваліфікаційної роботи магістра

Початковим етапом дослідження є *обґрунтування актуальності теми*. Наукове дослідження проводиться для того, щоб знайти вирішення проблеми. Тому правильне визначення проблеми, її чітке формулювання мають важливе значення, – вони задають напрямок наукового пошуку. При обґрунтуванні актуальності теми кваліфікаційної роботи магістра, перш за все, роботу слід пов'язати із загальними дослідженнями у обраній сфері. Зазвичай тут говорять про те, що йде розвиток відповідної галузі: *розгорнулася широка робота, набуває першочергового значення, помітно (значно) зріс (посилився, пожвавився) інтерес (увага), спостерігається пожвавлення (поворот) інтересу, значну увагу приділяють, особливу увагу привертають, все ширше розвивається вчення, характеризується посиленою увагою, однією з найважливіших проблем є тощо*. Для цього студентові необхідно опрацювати відповідну фахову літературу.

Далі, як правило, йдеться про те, що назріли умови для виконання дослідження з обраної студентом теми. Тут коротко перераховують основні здобутки вітчизняного і зарубіжного досвіду в обраній галузі, називаючи при цьому прізвища відомих науковців в алфавітному або хронологічному порядку. Нерідко у цій частині надається коротка, але влучна характеристика окремих вагомих праць, які є значним здобутком у даній галузі науки і відкрили нові перспективи її розвитку.

Після цього із загальної проблематики тієї галузі, про яку йде мова, виокремлюється проблема, яку досліджує здобувач і говориться про те, *що* тут ще не зроблено. Ця частина тексту, як правило, подається з нового абзацу й розпочинається словами *але, однак, проте, разом з тим* тощо, бо зміст цієї частини деякою мірою протиставляється сказаному вище – після певної кількості слів майже обов'язково йде заперечна частка (префікс) **не (не-)** (назвемо цю частину **заперечною**): *до цього часу (поки що) не була (не стала) предметом дослідження (ще не досліджена), немає спеціальних (узагальнюючих) праць, певне коло питань ще не (досі не було, не знайшло) належного висвітлення, залишається низка нерозв'язаних питань, досі немає синтезуючої (узагальнюючої) праці, немає єдиного погляду, коло питань залишаються не вивченими (не розробленими), недостатній рівень опрацювання проблеми, характеризується неоднозначністю наукової інтерпретації і т. ін.* Зважте на те, що протиставлення цієї частини тексту попередній може передаватися й без заперечної частки **не**: *(однак, проте, але) дана проблема висвітлена фрагментарно, є однією з найменш досліджених, увагу вчених привертала лише окремі часткові питання, присвячені лише окремі статті, є лише окремі часткові питання, залишилися поза увагою, багато питань залишаються дискусійними, потребує глибокого й детального вивчення, назріла потреба виділити й описати, відкритою залишається проблема, залишається важливим об'єктом наукового вивчення, вимагає всебічного вивчення (опрацювання), на кожному етапі наукового пізнання з'являються нові аспекти дослідження тощо*.

У багатьох роботах обґрунтування на цьому не завершується, після згаданих компонентів обґрунтування часто стисло інформують про важливість очікуваних результатів: *дослідження надає можливість виявити особливості (закономірності, тенденції), розкрити й поглибити уявлення; допоможе розкрити сутність; сприятиме розкриттю природи; дозволить з'ясувати глибинні процеси; дозволить з достатньою достовірністю вивчити (дослідити); надає змогу виявити тощо*. Зверніть увагу на те, що опорні дієслова тут стоять, як правило, у майбутньому часі.

Після обґрунтування актуальності теми наукової роботи слід переходити до *формулювання мети дослідження та завдань*, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Мета роботи – це сукупний кінцевий її результат, якого ми хочемо досягти. Але мета досягається поетапним виконанням певних *завдань*. Слід підкреслити, що завдання у процесі їх виконання можуть розширюватися й уточнюватися. У наукових працях думки формуються дуже ретельно та виважено.

Приклад формулювання мети. *Метою кваліфікаційної роботи є аналіз теоретичних положень, концепцій, методичного забезпечення стратегічного управління якістю функціонування готельно-ресторанного підприємства, оцінка його стану та розробка заходів щодо покращення*.

У науковій роботі є своя специфіка у формулюванні мети й завдань. Ключовими словами у формулюванні мети виступають або дієслова у неозначеній формі (*дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити* і т. ін.), або відповідні віддієслівні іменники (*дослідження, опис* тощо). Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут часто вживаються означення *комплексний, всебічний* (*комплексне дослідження, всебічне вивчення*). Намагайтеся формулювати мету якомога компактніше, бажано, щоб у ній була присутня головна думка, а при визначенні завдань не доводилося іншими словами повторювати вже сказане – мету. Наведемо приклад вдалого формулювання мети: *«визначити ефективність інвестиційного проєкту відкриття готелю «Мрія» та сформулювати основні напрями його стратегічного розвитку»*.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, а й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження показують, що у дослідженнях зазвичай ставляться завдання, які можна поділити на чотири групи. *Перша група завдань* може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми у теорії і практиці, виробленні теоретичних засад дослідження. *Друга група завдань* спрямована на більш чітке окреслення предмета й об'єкта вивчення. Завдання *третьої групи* (їх, як правило, кілька), мають у більшості випадків процесуальний характер – це безпосередній аналіз досліджуваного підприємства та статистичних даних щодо динаміки його розвитку, а також динаміки розвитку галузі, у якій працює підприємство – об'єкт дослідження. Завдання *четвертої групи* – узагальнювального, підсумкового типу. Розглянемо ці завдання детальніше.

Будь-яка наукова робота починається з вивчення наукової літератури з проблеми – це питання техніки роботи. Тому не варто формулювати перше завдання, як це інколи буває, так: *вивчити й проаналізувати літературу з проблеми* (називається проблема). Наукове дослідження може починатися з аналізу різних теорій, на базі чого будується власне розуміння предмета дослідження, концепція роботи. Цілком сприйнятливий вигляд мають завдання, що починаються словами *розробити (обґрунтувати) теоретичні засади* (вказується чого), *з'ясувати статус (категоріальних понять)*, *визначити поняття* (називається об'єкт), *визначити природу* (називаються економічні явища), *обґрунтувати* (принципи, підходи, методику тощо).

Приклад формулювання завдань:

- обґрунтувати поняття «конкуренція» та «конкурентоспроможність готельно-ресторанних підприємств»;
- вивчити нормативно-законодавче забезпечення щодо врегулювання питань конкурентоспроможності готельно-ресторанних підприємств;
- проаналізувати методичні підходи щодо оцінки конкурентоспроможності готельно-ресторанних підприємств;
- визначити основні тенденції зміни конкурентоспроможності в готельно-ресторанній галузі;
- здійснити оцінку рівня конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства;
- проаналізувати рівня конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства на результати його діяльності;
- обґрунтувати шляхи підвищення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства;
- розробити проєкт підвищення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства;
- проаналізувати економічний ефект від запропонованих шляхів покращення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства.

Наукове дослідження – це творча, але досить кропітка праця, до формулювання окремих положень, а тим більше тих положень, що визначають характер, напрямок роботи, ви повертатиметеся не раз, мета й завдання обов'язково зазнають певних змін, уточнень, деталізації тощо як на етапах підготовки матеріалів, так і під час виконання роботи, її остаточного редагування.

1.5. Визначення об'єкта й предмета дослідження

Якщо у роботі добре сформульовано мету й завдання, то визначення об'єкта й предмета дослідження, як правило, не викликає труднощів. Визначення об'єкта й предмета роботи певною мірою конкретизує її мету й завдання.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення.

Предмет – явище або процес, що знаходиться в межах об’єкта та розглядається як елемент, частина об’єкта дослідження.

Наведемо приклади формулювання об’єкту й предмету дослідження:

Об’єктом дослідження є управління фінансово-господарською діяльністю ресторанного підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичне забезпечення та практичні рекомендації з управління фінансово-господарською діяльністю готельно-ресторанного підприємства в сучасних кризових умовах.

Отже, в об’єкті виділяється та його частина, яка й є предметом дослідження. Саме предмет дослідження визначає тему наукової роботи і тому на нього спрямована основна увага дослідника.

2. РОЗРОБКА ПЛАНУ, РОБОТА НАД РУКОПИСОМ, ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

2.1. Розробка плану виконання кваліфікаційної роботи магістра

План є основою майбутньої кваліфікаційної роботи магістра, визначає загальну спрямованість дослідження, дозволяє структурувати окремі аспекти обраної теми та розмістити їх у певній логічній послідовності.

При цьому слід мати на увазі, що всі елементи проблеми пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів із використанням фактичних даних.

План складається здобувачем самостійно після попереднього опрацювання інформаційних джерел, погоджується із науковим керівником, за необхідності коригується та затверджується.

План розробляють, виходячи з обраної теми, сформульованих мети і завдань дослідження, обізнаності з предметом тощо. Структура плану визначається обсягом і складністю дослідження: чим ширше коло питань розглядається, тим детальнішим має бути план.

Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися у логічній послідовності. План складає основу змісту кваліфікаційної роботи магістра.

Слід пам'ятати, що від того, наскільки виважено та вдало складено план, залежить правильність і повнота висвітлення теми, глибина розгляду проблем, логіка викладення матеріалу. Запорукою вдало складеного плану є попереднє вивчення літератури та інших інформаційних джерел, детальний розгляд яких є важливою основою і для викладення змісту кваліфікаційної роботи магістра.

2.2. Робота над рукописом

Спочатку готується чорновий рукопис, у якому викладаються наукові матеріали. Чорновий рукопис бажано виконувати на стандартних аркушах. Їх треба заповнювати тільки на одній стороні, щоб у разі потреби можна було робити різні текстові вставки на звороті.

Необхідно постійно стежити за тим, щоб не відхилятися від обраної теми. Не починайте зі вступу, вступ краще написати пізніше.

Продумайте, що вам вже відомо стосовно теми роботи і чого ви ще не знаєте і повинні будете з'ясувати. Результати своїх міркувань на цьому етапі записуйте не повними фразами, а ключовими словами.

Визначте найбільш логічну послідовність викладу. Розглянувши різні варіанти, визначте, з чого було б краще розпочати, що повинно йти після цього і т. д.

Починайте компонування основної частини роботи. Оберіть ті положення, які ви вважаєте за доцільним помістити у основній частині, і запишіть кожне з них у вигляді короткого абзацу (на окремому аркуші паперу або у текстовому редакторі).

У першому – теоретико-методичному розділі, як правило, розкривається історія питання, визначається понятійний апарат дослідження (термінологія, якою оперуватиме автор), розглядаються загальні підходи до теми, що досліджується, з використанням різноманітних літературних джерел, у тому числі й зарубіжних, з порівнянням різних точок зору, використанням опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела.

У цьому розділі надається теоретичне обґрунтування, наводяться: суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, методологічні підходи. Усе викладене повинно мати певні елементи наукової новизни та містити обґрунтування власної позиції щодо обраних методів дослідження. Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце явищ та процесів, що досліджуються, у діяльності підприємства.

Цей розділ має бути присвячений теоретичним питанням, що висвітлюють основні категорії, які пов'язані з об'єктом дослідження. Необхідно визначити ступінь розробки тих або інших аспектів проблеми в даній предметній галузі досліджень, показати внесок провідних учених і фахівців у розробку теоретичних питань, що досліджуються. Для цього магістр повинен ознайомитися з основними теоретичними роботами (монографіями, підручниками, навчальними посібниками, статтями у наукових збірках та журналах з даної проблематики), зробити короткий огляд вивчених літературних джерел. У цілому, цей розділ роботи повинен органічно поєднати теоретичне вивчення соціально-економічних категорій і понять, що визначають сутність предмету дослідження, і основні елементи його інформаційного і методичного забезпечення. Теоретичний розділ має містити огляд різних підходів до визначення поставленої в роботі проблеми, а також їх критичний аналіз.

При цьому необхідно мати на увазі, що при розробці інформаційного і методичного забезпечення необхідно попередньо сформулювати і конкретизувати напрями аналітичного дослідження, які будуть реалізовані в наступних розділах.

Дослідження теоретичних концепцій у першому розділі кваліфікаційної роботи магістра визначає структуру, зміст та методику здійснення аналізу в другому розділі.

Отже, у першому розділі подається своєрідний реферативний виклад наукових здобутків у тій чи іншій галузі, проте він не зводиться лише до переказу думок вчених, виконавець кваліфікаційної роботи магістра має порівняти різні погляди, заперечувати чи погоджуватися з ними і обов'язково окреслити коло нерозв'язаних питань, розкрити теоретичні передумови вивчення проблеми. Неприпустимим є анування праць за темою роботи без викладу власної позиції дослідника. Якщо автор наукової праці не погоджується з позиціями попередників, то треба не тільки відхиляти їх, а й давати обґрунтовані докази такої позиції автора. І навпаки, якщо здобувач поділяє думку когось з учених, необхідно також це аргументувати.

Інші розділи присвячені описові фактичного матеріалу. Усі положення, висунуті у роботі, мусять бути добре аргументовані, тобто, підкріплені достатньою кількістю фактів.

Другий – аналітичний розділ містить опис, характеристику сучасного стану проблеми, що досліджується та детальний аналіз стану і перспектив розвитку суб'єкту господарювання, що є базою практики.

Аналітичний розділ має починатися з стислої характеристики суб'єкту господарювання (форма власності, основні види діяльності, організаційна структура, позиціонування на ринку, плани розвитку тощо). У цьому розділі кваліфікаційної роботи магістра на основі аналізу об'єкта дослідження, статистичних та фактичних даних оцінюється стан розвитку і функціонування предмету дослідження, позитивні досягнення і недоліки, виявляються проблеми та причини, що їх обумовлюють.

Для проведення достовірного аналізу і виявлення стійких тенденцій що характеризують суб'єкт господарювання, бажано фактичні дані за останні 3 роки.

У розділі можуть знайти відображення і результати аналізу програмно-методологічних і організаційних питань роботи суб'єкту господарювання, існуюча система організації діяльності, проблемні питання, пов'язані з існуючою системою управління.

Призначення даного розділу – системне вивчення стану та основних факторів впливу на об'єкт дослідження з метою розробки обґрунтованих пропозицій щодо вирішення проблеми, яка розглядається. Інструментами аналітичного дослідження можуть бути методи економічного, фінансового, маркетингового аналізу. Аналітичний матеріал повинен бути представлений у формі статистичних, розрахункових, інформаційних або аналітичних таблиць, графіків, діаграм, що характеризують явища та процеси, які досліджуються. Методологія дослідження реального об'єкту може включати як елементарні статистичні операції, так і складні економіко-статистичні методи: кореляційно-регресійний, факторний, кластерний аналіз, а також методи статистичного моделювання і прогнозування. Система методів дослідження визначається студентом на основі отриманих рекомендацій наукового керівника кваліфікаційної роботи і з урахуванням доцільності їх застосування.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися поясненнями та висновками, які дозволяють визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються на підприємстві їх особливості, тенденції та ін. Всі розрахунки виконують на персональних комп'ютерах із застосуванням пакетів прикладних програм.

Джерелами інформації для виконання розділу є планові і фактичні показники господарської діяльності підприємства, статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень і опитувань та інша первинна інформація, що використовується під час проходження виробничої та переддипломної практик.

У результаті виконання аналітичного розділу повинні бути виявлені основні недоліки сформованої практики регулювання соціально-економічних процесів і явищ, що вивчаються. Також визначаються закономірності і тенденції роботи суб'єкта господарювання, наводиться оцінка впливу факторів, на кінцеві результати його діяльності. З цією метою рекомендується використовувати відповідні інструменти аналізу. Наприклад: метод матричного позиціонування, методи фінансового аналізу, аналізу якості, конкурентоздатності, SWOT-аналіз, PEST-аналіз та ін. Обов'язковим є формулювання висновків щодо отриманих результатів проведеного аналізу.

Результати другого розділу використовуються для розробки рекомендацій у наступному, третьому розділі.

У третьому – проєктно-рекомендаційному розділі надаються детальні пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства відповідно до напрямку дослідження. Кожна з пропозицій повинна мати розгорнуте обґрунтування на основі аналізу, проведеного в аналітико-дослідницькій частині, виявлених відхилень, проблем та недоліків підприємства. Запропоновані удосконалення та пропозиції та рекомендації повинні мати розрахунково-кількісне обґрунтування.

Пропозиції здобувача щодо науково-практичного вирішення проблем підприємства повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної цінності.

За результатами проведеного дослідження, представленого у попередніх розділах кваліфікаційної роботи магістра, у проєктно-рекомендаційному розділі розробляються пропозиції щодо використання резервів підвищення ефективності діяльності, рекомендації для прийняття управлінських рішень тощо. Пропозиції розділу мають не тільки забезпечувати можливість формування реальних управлінських рішень, але й пояснювати конкретні шляхи їх реалізації.

Результатом виконання проєктно-рекомендаційного розділу є досягнення мети кваліфікаційної роботи магістра, бо практична цінність роботи визначається саме обґрунтованістю практичних пропозицій, що містяться у третьому розділі.

Висновки містять стислий виклад підсумків роботи здобувача. У стислій, тезовій формі наводять найбільш важливі теоретичні положення, відображаються найважливіші результати дослідження, які містять оцінку результатів дослідження з точки зору відповідності меті кваліфікаційної роботи магістра та поставлених у вступі завдань. У висновках розкривають шляхи та методи вирішення завдань дослідження, особливо наголошуючи на якісних та кількісних показниках отриманих результатів, наводять прогнози розвитку процесів та явищ, викладають рекомендації щодо реалізації намічених заходів. У заключній частині наукової роботи подаються стислі рекомендації, у яких акцентуються елементи наукової новизни та пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності організації. Кількість висновків як правило дорівнює кількості поставлених у роботі завдань.

2.3. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи магістра

Мовою кваліфікаційної роботи магістра є українська мова, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність - логічна. Захист кваліфікаційної роботи може проводитись англійською мовою, в цьому випадку ілюстративний матеріал подається на українській та другий варіант – на англійській мовах. Наведення матеріалів з літературних джерел без посилання на авторів вважається плагіатом і є неприпустимим.

Роботу виконують за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу, формату А4 (210x297 мм) - 14-й кегль, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman з розрахунку 30 рядків на сторінці.

Текст розміщують на сторінці, яка обмежується полями: верхнє і нижнє - 20, лівє – 25, правє – 10 мм. Вирівнювання тексту здійснюють за шириною.

Роздруковані на принтері програмні документи мають відповідати формату А4, включатися до загальної нумерації сторінок кваліфікаційної магістерської роботи і розміщуватися, як правило, в додатках.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи й підрозділи згідно з планом роботи.

Традиційно склалася певна композиційна структура кваліфікаційної роботи магістра, *основними елементами* якої, у порядку їх розташування, є такі:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача.
3. Реферат (українською мовою - РЕФЕРАТ, англійською мовою – ABSTRACT).
4. Зміст.
5. Вступ.
6. Розділи основної частини.
7. Висновки.
8. Список використаних джерел.
9. Додатки.

Титульний аркуш відображає назву вищого навчального закладу, найменування теми кваліфікаційної магістерської роботи, П.І.Б. виконавця і наукових керівників, консультантів, рік виконання (Додаток Е).

Завдання на виконання кваліфікаційної магістерської роботи видається здобувачу кафедри перед початком переддипломної магістерської практики, заповнюється разом з науковим керівником і затверджується завідувачем кафедри. Завдання є основним регулятивним документом щодо послідовності виконання кваліфікаційної роботи магістра контролю за її виконанням (Додаток Д).

У **рефераті** (українською, англійською мовами) мають бути дані про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, кількість джерел згідно зі списком використаних джерел, додатків, відображені всі структурні елементи вступу (об'єкт дослідження, мета і завдання, методи дослідження, наукова новизна і сфера застосування), а також перелік ключових слів. Ключові слова – це основні поняття, терміни, що характеризують суть роботи, їх перелік може включати від 5 до 16 слів (словосполучень) у називному відмінку у рядок через коми. Обсяг реферату має становити не більше однієї сторінки (Додаток 3).

Зміст кваліфікаційної роботи включає 3 розділи. У кожному з них міститься не менше трьох підрозділів, які повинні бути взаємозалежні, логічні й послідовні щодо питань, які викладаються, дозволяють розкрити як відповідну проблему, так і тему в цілому. Зміст відбиває структуру роботи: *завдання на кваліфікаційну роботу здобувача, реферат, вступ, розділи основної частини, висновки, список використаних джерел*. При необхідності подається *перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів* (після реферату перед змістом), *додатки* (схеми, таблиці, графіки і т. ін.). Приклад змісту кваліфікаційної роботи наведено у Додатку Ж. Зміст здобувач обговорює з науковим керівником і фіксує в завданні.

Вступ кваліфікаційної роботи повинен містити 2-3 сторінки тексту, в якому визначаються та обґрунтовуються:

- 1) актуальність теми;
- 2) її практична значущість для об'єкта дослідження;
- 3) ступінь розробки;
- 4) новизна проблеми;
- 5) мета і завдання дослідження;
- 6) предмет, об'єкт і методологічна основа дослідження;
- 7) джерела отриманої інформації;
- 8) очікуваний результат;
- 9) апробація результатів дослідження (тези, статті тощо).

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи – РЕФЕРАТ (українською, англійською мовами), ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ - друкують великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком розділу й заголовком підрозділу дорівнює 1 інтервалу основного тексту. Відстань між заголовком підрозділу і текстом має дорівнювати двом інтервалам основного тексту.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Кожну структурну частину кваліфікаційної магістерської роботи (реферат, зміст, вступ, розділ, висновки, список використаних джерел, додатки) слід починати з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок і на якому номер сторінки не ставиться. Нумерацію подальших сторінок тексту кваліфікаційної роботи проставляють у верхньому колонтитулі по середині сторінки (без крапки після неї); вона є наскрізною упродовж всієї роботи.

Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

РЕФЕРАТ, ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи.

Номер розділу ставлять після слів "РОЗДІЛ"; крапку після номеру розділу не ставлять. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставлять крапку: наприклад, "1.3" (третій підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Таблиці, формули, посилання

Цифровий матеріал, як правило, подають у вигляді таблиць. Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу.

Напис "Таблиця" із зазначенням її номеру, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою: наприклад, "Таблиця 2.3 – Показники інтенсивності руху кадрів" (третя таблиці другого розділу). Назву таблиці подають в рядку з написом. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери і розміщують над таблицею по середині сторінки. Назву не підкреслюють. Правила оформлення таблиць подано в Додатку М. Заголовки граф таблиць починають з великих літер, підзаголовки - з малих (якщо вони складають одне речення із заголовком) і з великих (якщо вони є самостійними). Заголовки колонок таблиць починають з великої літери (в називному відмінку однини).

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту тексту або з поворотом за годинниковою стрілкою. У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшою частиною пишуть "Продовження табл." із зазначенням номера таблиці, назву таблиці не вказують.

У таблицях слід обов'язково зазначати одиниці виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові, для всіх показників таблиці, їх наводять у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули в кваліфікаційній магістерській роботі нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу).

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані в формулі, кожне - з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули треба залишати не менше ніж один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела інформації слід зазначити порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1-6]... ". Бажано робити це, вказуючи сторінки що містять цитований матеріал, наприклад [6, с. 12-13].

При згадуванні у тексті прізвищ учених-дослідників ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (І.А. Бланк, а не Бланк І.А., як це прийнято у переліку посилань). Обов'язковим є наявність посилань на використану літературу (наприклад: [1,2]).

Посилання на ілюстрації за номером: наприклад, "рис. 2.9", на формули – порядковим номером формули: наприклад, "у формулі (2.1)", на таблиці – пишуть скорочено, наприклад, "у табл. 2.2". У повторних посиланнях на таблиці й ілюстрації треба вживати скорочене слово "дивись": наприклад, "див. табл. 2.2", "див. рис. 2.9".

Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, тому в тексті на кожную з них має бути посилання з коментарем. Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи, їх включають до загальної нумерації. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. Ілюстрація починається словом "Рис. __", яке разом з назвою розміщують під ілюстрацією, вирівнюючи по центру.

Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, "Рис. 1.1 – Трирівнева модель виставки як товару" (перший рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією по центру (Додаток Л).

Список використаних джерел. Список літератури розташовують в алфавітному порядку. Назви іншими мовами, адреси Інтернет сайтів наводять наприкінці списку літератури.

Відомості про включені до списку джерела слід подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (див. Додаток Н). Літературні джерела вказуються мовою оригіналу.

Список літератури повинен містити від 40 джерел.

Додатки. Додатки до кваліфікаційної роботи магістра можуть містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи:

- реальні документи підприємства;
- наочні матеріали;
- проміжні математичні викладки, економічні докази, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на персональному комп'ютері, що розроблені в процесі виконання кваліфікаційної роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи магістра і розміщують в порядку появи посилань на них у тексті. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основного тексту роботи.

Посередині рядка малими літерами (з першої великої) друкують слово "Додаток" і поряд - велику літеру, що його позначає. Заголовок додатку має бути написаним або надрукованим симетрично до тексту сторінки.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад,

Додаток А

Методика розрахунку показників виробничої програми

Єдиний додаток у тексті позначають як додаток А.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують, у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка - велику літеру і крапку, наприклад: "А.3" - третій розділ додатка А.

Ілюстрації, таблиці й формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рис. Д.1.2." - другий рисунок першого розділу додатка Д, "формула (А.2)" - друга формула додатка А.

Загальний обсяг магістерської роботи має бути 5,5–6,5 авторських аркушів (в межах 115–120 сторінок) без урахування додатків і списку використаних джерел.

Приблизний обсяг розділів наступний: 1 розділ – 25-30 сторінок, 2 розділ – 30-35 сторінок, 3 розділ – 35-40 сторінок, 4 розділ – 10-15 сторінок. Обсяг висновку 5-7 сторінок.

2.4. Робота з бібліографічними джерелами

Знайомство з опублікованою по темі роботи літературою починається з розробки ідеї, тобто задуму наукового дослідження, що, як уже вказувалося раніше, знаходить своє відображення у темі та робочому плані кваліфікаційної роботи магістра. Така постановка завдань дозволяє цілеспрямовано шукати літературні джерела за обраною темою і глибше осмислювати той матеріал, що міститься в опублікованих роботах інших учених, тому що основні питання проблеми майже завжди викладені у попередніх дослідженнях.

Стан вивченості теми доцільно розпочинати зі знайомства з інформаційними виданнями, мета яких – оперативне інформування як про самі публікації, так і про найбільш змістовні їх положення. Інформаційні видання, на відміну від звичайних бібліографічних видань, оперують не тільки відомостями про друкарські твори, але й ідеями та фактами, які у них містяться. Виходячи з обраної проблематики студент самостійно підбирає необхідний інформаційний матеріал.

Інформаційну базу дослідження складають бібліографічні, інформаційні й довідкові видання, статистичний і фактичний матеріал, законодавчо-нормативні документи тощо. Від повноти та якості зібраного матеріалу вирішальною мірою залежать результати наукового дослідження. Тому перегляду повинні підлягати всі можливі види джерел інформації, зміст яких пов'язаний із обраною темою магістерського дослідження.

Пошук інформації, необхідної для досягнення поставленої в межах дослідження мети і виконання завдань, включає збирання, накопичення й узагальнення фактів. Обираються і ретельно аналізуються інформаційні джерела, занотовуються найцікавіші положення як фрагменти майбутньої роботи. Матеріали повинні збиратися цілеспрямовано, залежно від мети і завдань наукового дослідження. Склад і структура цих матеріалів мають відповідати темі дослідження.

Основну увагу автор повинен акцентувати на монографічній літературі, де містяться підсумки раніше проведених досліджень, викладаються різні концепції, формулюються теоретичні, методологічні і практичні проблеми, накопичуються та коментуються факти. При цьому він має виділити наукові праці тих авторів (як вітчизняних, так і зарубіжних), які працюють над науковими проблемами, пов'язаними з темою кваліфікаційної роботи магістра.

Разом із тим, студент обов'язково знайомиться із журнальними та газетними публікаціями останніх двох-трьох років.

Важливим інструментом інформаційного забезпечення є новітні інформаційні технології, які базуються на використанні комп'ютерної техніки і телекомунікацій, а також база даних мережі Internet.

Водночас здобувач вивчає законодавчі та нормативні документи, укази Президента з економічних питань, постанови Кабінету Міністрів, які друкуються у Відомостях Верховної Ради та Офіційному віснику України.

Для вивчення обраної теми здобувач знайомиться також із підручниками й навчальними посібниками як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Зважаючи на те, що магістерське дослідження – це творча наукова робота, основним джерелом мають бути наукові публікації та їх творче опрацювання.

Працюючи з інформаційними джерелами здобувач рівня вищої освіти «магістр» повинен виявити вміння систематизувати їх, критично оцінювати, виокремлювати суттєве, оцінювати попередньо зроблене іншими дослідниками, визначати головне у сучасному стані проблеми.

Основну масу посібників чітко підрозділяють на три види видань: бібліографічні, реферативні й оглядові.

Бібліографічні видання містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, що сповіщають фахівців про те, що видано з питання, яке їх цікавить. Бібліографічний опис виконує тут дві функції. З одного боку, він сповіщає про появу документів (сигнальна функція), а з іншого боку – повідомляє необхідні відомості для їхнього пошуку (адресна функція).

Реферативні видання містять публікації рефератів, що включають скорочений виклад змісту первинних документів (або їх частин) з основними фактичними відомостями та висновками. До реферативних видань відносять реферативні журнали, реферативні збірники, експрес-інформацію, інформаційні листки.

До *оглядових видань* відносять огляд з однієї проблеми, напрямку та збірник оглядів. Огляди узагальнюють відомості, що містяться у первинних документах. Такі видання зазвичай повідомляють про стан або розвиток якоїсь науки або практичної діяльності, відображаючи все нове, що зроблено у ній за певний час.

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylooformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

1. ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. (<https://www.navs.edu.ua/news/poradi-shhodo-oformlennya-naukovih-dzherel.pdf>)

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо. (*приклад – Додаток Н*).

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с. (https://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/na_dopomogu_naukovcyam/3659_8302-2015.PDF)

Цей стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. «Список використаної літератури» (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ 7.1:2006).

Згідно із наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareestrovano v Min'yosti 3 lyutogo 2017 r. № 155/30023) МОН України спростило вимоги до оформлення списку використаних джерел. Зокрема, на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

3. ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

3.1. Захист кваліфікаційної роботи магістра

Завершена кваліфікаційна робота магістра подається на остаточну перевірку науковому керівнику, який вносить в неї свої зміни і уточнення. Науковий керівник готує **відгук** на **роботу**, в якій відображаються: актуальність дослідження для об'єкта, практична значущість результатів аналізу, достовірність використаного фактичного матеріалу, обґрунтованість висновків і пропозицій, ставлення студента до роботи, його самостійність, здатність до наукової праці. Робиться висновок про відповідність (чи невідповідність) кваліфікаційної роботи магістра чинним вимогам і про готовність роботи до захисту перед Екзаменаційною комісією. У відгуку керівника зазначається попередня оцінка роботи за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» (Додаток К).

В університеті проводиться перевірка роботи на наявність недоброчесних запозичень за допомогою спеціальної інтернет-програми. Докладніше це питання розглянуте у пп. 3.3. Якщо робота має рівень унікальності, що відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт магістрів, вона проходить передзахист на кафедрі та допускається до захисту.

Остаточний варіант роботи, підписаний керівником від університету, може бути поданий **на зовнішнє рецензування** керівництву підприємства на матеріалах якого написана робота або професору (доценту) університету. У зовнішній рецензії зазначаються: позитивні сторони роботи і зауваження до неї, її актуальність і новизна, обсяг розглянутої інформації, робиться висновок про кваліфікацію і рівень підготовки здобувача, дається загальна оцінка його роботи (Додаток Л).

Захист кваліфікаційних робіт здійснюється перед Екзаменаційною комісією. До захисту допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки здобувачів, які допущені до захисту, подаються деканом факультету/ директором інституту.

На останній сторінці кваліфікаційної роботи магістра ставиться **підпис здобувача і дата**. Кваліфікаційна магістерська робота з відгуком керівника та зовнішньою рецензією подається на **підпис завідувачу кафедри**.

Здобувач готує до захисту **ілюстративний матеріал** (від 9 сторінок) з таблицями, схемами, графіками, рисунками або у вигляді матеріалу, що роздається кожному члену комісії. До складу цього матеріалу повинні входити основні таблиці, рисунки, що розкривають зміст та актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи. В обов'язковому порядку наводяться загальні відомості про об'єкт дослідження.

На титульному аркуші ілюстративного матеріалу вказується навчальний заклад, кафедра, тема кваліфікаційної роботи магістра, об'єкт дослідження, виконавець, керівник, консультанти, ставляться підписи здобувач і керівника від кафедри.

Захист кваліфікаційної магістерської роботи здійснюється публічно перед Екзаменаційною комісією. Основні положення кваліфікаційної роботи викладаються здобувачем у доповіді протягом 10-15 хвилин.

У структурному відношенні доповідь можна розділити на три частини, кожна з яких являє собою самостійний змістовий блок. Перша частина доповіді в основних моментах повторює вступ роботи. Зміст цієї частини відповідає тим аспектам, стосовно яких характеризується актуальність обраної теми, надається опис наукової проблеми, а також сформулюється мета роботи. Тут необхідно зазначити методи, за допомогою яких отримано фактичний матеріал роботи, а також охарактеризувати її зміст та загальну структуру.

Після першої вступної частини йде друга, найбільша за обсягом частина, яка у послідовності, встановленій логікою проведеного дослідження, характеризує кожний розділ кваліфікаційної роботи магістра. При цьому особлива увага звертається на підсумкові результати.

Закінчується доповідь заключною частиною, яка містить висновки і рекомендації кваліфікаційної роботи магістра.

Бажано ілюструвати свою доповідь презентацією, виконаною у будь-якому графічному редакторі.

Після доповіді здобувач відповідає на запитання членів комісії.

Перш ніж відповідати на запитання, необхідно його вислухати або, за потреби, й записати. При цьому слід враховувати, що чітка, логічна, аргументована відповідь на попереднє питання може виключити наступне.

Екзаменаційній комісії можуть бути представлені також інші матеріали, що характеризують **наукову цінність та новизну** виконаної кваліфікаційної магістерської роботи – друковані статті за темою роботи, макети, зразки матеріалів тощо. Ці матеріали враховуються Екзаменаційною комісією при оцінці кваліфікаційної роботи. Захист може проходити як в університеті, так і на базових об'єктах дослідження - підприємствах, організаціях, установах.

При одержанні незадовільної оцінки на захисті, невиконанні кваліфікаційної роботи магістра у встановлений термін, або невиконання навчального плану здобувач отримує академічну довідку про навчання в університеті. Кваліфікаційна робота може бути допущена до повторного захисту не раніше, ніж через рік після усунення суттєвих зауважень. При цьому обов'язкове повторне проходження всієї процедури захисту кваліфікаційної роботи.

3.2. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

Підсумкову оцінку кваліфікаційної роботи магістра здобувача дає Екзаменаційна комісія, рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає.

При визначенні комісією оцінки роботи враховуються наступні чинники:

- актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи магістра;
- практична цінність роботи;
- відповідність результатів, які досягнуті в роботі поставленій меті і завданням;
- широта та адекватність застосування наукових методів;
- авторські підходи до вирішення проблеми дослідження;
- наукова новизна роботи.

Комісія звертає також увагу на якість захисту кваліфікаційної роботи. Студент повинен стисло, послідовно й чітко викласти основні результати дослідження, аргументовано захищати свої пропозиції та погляди на проблему, володіти культурою презентації наукової роботи.

Оцінка кваліфікаційної роботи магістра виставляється за такою шкалою:

"Відмінно"	Кваліфікаційна робота магістра виконана на високому професійному рівні, містить елементи наукової новизни, має практичне значення. Висновки та пропозиції у роботі економічно обґрунтовані й логічні. Аналіз проведено із застосуванням нових методів економіко-математичного моделювання. Доповідь стисла, логічна, проголошена вільно. Відповів на всі запитання. Рецензії наукового керівника і зовнішнього рецензента позитивні.
"Добре"	Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неprinципового характеру. Наприклад, поверхневий теоретичний огляд літературних джерел, нечіткість в елементах наукової новизни, неповнота використання матеріалів об'єкта дослідження, мають місце окремі зауваження в рецензіях. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК в цілому вірні, оформлення роботи відповідає вимогам.
"Задовільно"	Згідно із змістом тема кваліфікаційної роботи магістра в цілому розкрита, але мають місце зауваження змістовного характеру. Наприклад, відсутня чітка мета роботи, наукова полеміка, в аналітичній частині брак аналізу, розрахунків, обґрунтувань, висновки за роботою мають теоретичний характер і не є новітніми, рецензії містять зауваження. Не на всі запитання студент дав відповіді при захисті. Є зауваження до оформлення роботи.
"Незадовільно"	Не чітко сформульована мета кваліфікаційної роботи магістра. Відсутні логічна побудова роботи, її системність та глибина дослідження. Мають місце помилки в аналізі, оформлення роботи не відповідає вимогам. Рецензії негативні. Відповіді на запитання членів ЕК неповні й неточні.

Студенти, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються з Університету з академічною довідкою. Після захисту кваліфікаційна робота магістра зберігається в архіві.

3.3. Перевірка кваліфікаційної роботи магістра на наявність запозичень

При написанні кваліфікаційної роботи треба дотримуватись принципів академічної доброчесності. Перевірка кваліфікаційної роботи магістра на наявність недоброчесних запозичень (на антиплагіат) здійснюється наступним чином: здобувач вищої освіти, не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення попереднього захисту повинен подати до випускової кафедри кваліфікаційну роботу у роздрукованому вигляді та її електронний варіант, та подати заяву на ім'я ректора за певною формою. У разі відповідності друкованої та електронної версій кваліфікаційної роботи Системний Оператор проводить перевірку роботи антиплагіатною інтернет-системою Strikeplagiarism.com, в результаті отримує Звіт подібності, аналізує його і готує Протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи. Якщо робота має більше 35 відсотків недоброчесних запозичень, до захисту вона не допускається. Здобувач має тиждень на переробку, а потім робота відправляється на повторну перевірку. У разі усунення недоброчесних запозичень, робота допускається до захисту, якщо у роботі повторно виявлено плагіат, робота до захисту не допускається.

Рекомендована література

1. ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. (Національний стандарт України).

2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилення. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП УкрНДНЦ, 2007. 16 с. (Національний стандарт України).

3. Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила ДСТУ 3582:2013. На заміну ДСТУ 3582–97. Чинний від 2013-08-22. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Національний стандарт України).

ДОДАТКИ

Додаток А

Форма листа-замовлення підприємства (організації) на виконання теми кваліфікаційної роботи магістра

Ректору Харківського
національного
університету
імені В.Н. Каразіна
Тетяна КАГАНОВСЬКА

Лист-замовлення
на виконання кваліфікаційної роботи магістра зі спеціальності
241 «Готельно-ресторанна справа»

Просимо Вас дозволити здобувачу групи _____ навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» _____

(П.І.Б.)

виконання кваліфікаційної роботи магістра на тему _____

у зв'язку з її актуальністю для підприємства.

Забезпечимо всією необхідною інформацією для написання роботи.

Директор _____

(підпис, печатка)

Примітка: лист-замовлення подається завідувачу кафедри готельно-ресторанного бізнесу та харчові технологій з метою підготовки наказу по Університету щодо призначення теми кваліфікаційної роботи магістра. Лист-замовлення необхідно надрукувати на фірмовому бланку підприємства готельно-ресторанного бізнесу.

Додаток Б
*Орієнтовна тематика кваліфікаційної роботи магістра
за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа»*

1. Удосконалення процесів управління якістю готельних (ресторанних) послуг.
2. Удосконалення організації діяльності в готельному (ресторанному) підприємстві.
3. Обґрунтування шляхів вдосконалення процесу обслуговування в готельному (ресторанному) підприємстві.
4. Розробка програми стимулювання збуту готельних (ресторанних) послуг.
5. Розробка бренду для готельного (ресторанного) підприємства.
6. Обґрунтування шляхів збільшення збуту готельних (ресторанних) послуг на основі франчайзингу.
7. Удосконалення організації технологічних процесів в готельному (ресторанному) підприємстві.
8. Удосконалення технологій обслуговування в контактній зоні готельного (ресторанного) підприємства.
9. Розробка маркетингової стратегії готельного (ресторанного) підприємства.
10. Удосконалення процесів просування готельних (ресторанних) послуг.
11. Формування лояльності споживачів готельного (ресторанного) підприємства.
12. Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності готельного (ресторанного) підприємства.
13. Розробка заходів по підвищенню конкурентоспроможності готельного (ресторанного) підприємства і оцінка їх ефективності.
14. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності рекламної діяльності готельного (ресторанного) підприємства.
15. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності роботи служби прийому і розміщення готельного підприємства.
16. Удосконалення технології обслуговування номерного фонду готельного підприємства.
17. Розробка рекламної кампанії готельного (ресторанного) підприємства
18. Удосконалення організаційної структури управління в готелі (ресторані, кафе).
19. Розвиток і навчання обслуговуючого персоналу готельного (ресторанного) підприємства
20. Розробка системи мотивації праці персоналу в готельному (ресторанному) підприємстві.
21. Удосконалення діяльності по адаптації персоналу в готельному (ресторанному) підприємстві.

22. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності діяльності з мотивації персоналу в готелі (ресторані, кафе).
23. Розробка фірмового стилю готельного (ресторанного) підприємства.
24. Розробка системи «паблік рілейшинз» готельного (ресторанного) підприємства.
25. Формування іміджу готельного (ресторанного) підприємства.
26. Формування організаційної культури готельного (ресторанного) підприємства
27. Розробка програми забезпечення безпеки в готелі (ресторані).
28. Удосконалення діяльності інженерно-технічної служби готельного підприємства.
29. Оцінка стану та тенденції розвитку ринку готельних (ресторанних) послуг на регіональному рівні.
30. Удосконалення кадрової стратегії готельного (ресторанного) підприємства.
31. Управління діяльністю маркетингової служби готельного (ресторанного) підприємства.
32. Організація контролю якості обслуговування в готельному (ресторанному) підприємстві.
33. Розробка програми «паблік рілейшинз» готельного (ресторанного) підприємства.
34. Брендинг і ребрендинг готельного (ресторанного) підприємства.
35. Удосконалення механізмів обслуговування в готельному (ресторанному) підприємстві.
36. Удосконалення методів прийняття управлінських рішень в готельній (ресторанній) діяльності
37. Удосконалення анімаційної діяльності як перспективного напрямку просування готельного продукту.
38. Обґрунтування напрямків розширення асортименту додаткових послуг в готельному (ресторанному) підприємстві.
39. Обґрунтування шляхів розвитку ринку готельних (ресторанних) послуг (на прикладі конкретного регіону).
40. Розробка стратегії управління готельним комплексом.
41. Ефективність PR і рекламної діяльності в роботі готельного комплексу.
42. Удосконалення роботи підприємства на основі аналізу тенденцій і перспектив розвитку готельних (ресторанних) послуг.
43. Вдосконалення культури обслуговування готельного (ресторанного) підприємства.
44. Обґрунтування шляхів покращення інноваційної діяльності в сфері гостинності і методів її оптимізації (на прикладі конкретного підприємства).
45. Удосконалення системи управління в готельному бізнесі.
46. Аналіз сучасних готельних технологій і їх впровадження в сфері гостинності.

47. Обґрунтування шляхів розвитку готельної (ресторанної) індустрії на регіональному рівні.

48. Обґрунтування шляхів покращення проектування готельних комплексів.

49. Організація впровадження передових стандартів обслуговування на підприємствах індустрії гостинності.

50. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності управління персоналом готельного підприємства.

51. Обґрунтування шляхів ефективності бізнесу на основі використання франчайзингу в сфері гостинності (на прикладі конкретного підприємства).

52. Обґрунтування шляхів впровадження сучасних готельних технологій в готелі.

53. Дослідження впливу сучасних інформаційних технологій на розвиток готельних підприємств.

54. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності діяльності готельних підприємств.

55. Обґрунтування шляхів вдосконалення маркетингової діяльності готельних підприємств.

56. Обґрунтування шляхів формування механізму державної підтримки малого підприємництва в готельному бізнесі.

57. Удосконалення системи управління готелем.

58. Бізнес-планування застосування інноваційних технологій в готелі.

59. Оптимізація і розробка конкурентних переваг малого готелю.

60. Удосконалення управлінням сервісом в готельно-ресторанному комплексі.

61. Розробка заходів щодо вдосконалення системи управління в готельному бізнесі на прикладі готелю.

62. Розробка заходів по підвищенню якості управління в готельному бізнесі на прикладі готелю.

63. Управління ризиком в сфері гостинності.

64. Обґрунтування напрямків виходу з кризової ситуації готельного (ресторанного) підприємства.

65. Управління інноваціями готельного (ресторанного) підприємства.

66. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності інвестиційних процесів готельного (ресторанного) підприємства.

67. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності управління інноваціями в готельному (ресторанному) підприємстві.

68. Удосконалення управління інноваційною діяльністю в сфері гостинності.

69. Обґрунтування сучасних методів управління в сфері HoReCa.

70. Обґрунтування впровадження інновацій на підприємствах сфери HoReCa.

Додаток В

Форма заявки на затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри готельно-
ресторанного бізнесу та харчових
технологій,
доц., к.е.н.,

_____ Н.І. Данько

Зав. кафедри готельно-ресторанного
бізнесу та харчових технологій
студента (ки) _____

(П.І.Б.)

Заява

Прошу затвердити мені тему кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота буде написана на матеріалах

Дата

Підпис здобувача

Додаток Д
 Форма завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра
 Міністерств освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 імені В.Н. КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
 бізнесу»
 Кафедра готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Студентки Федяй Дарини Сергіївни

Курсу _____ II _____ групи УГР-61

Тема кваліфікаційної роботи «Впровадження інноваційних рішень в діяльність закладу ресторанного господарства (на прикладі ресторану азіатської кухні «Tamasi»)»

затверджена наказом від 21.10.2024 р. № 4001-5/3204

1. Графік виконання роботи

Назва розділів роботи	Дата закінчення	Відмітка про виконання (підпис керівника)
Теоретичні основи впровадження інноваційних рішень в діяльність закладу ресторанного господарства	25.10.2024	
Аналіз інноваційної діяльності закладу ресторанного господарства	15.11.2024	
Впровадження інноваційних рішень в діяльність закладу ресторанного господарства	24.11.2024	

2. Термін подання кваліфікаційної роботи на кафедру 05.12.2024

3. Термін та результати попереднього захисту (допуск/недопуск до захисту, ступінь готовності роботи у відсотках) допуск 25.11.2024

КЕРІВНИК РОБОТИ: канд.ekon.наук, доцент

Наталя ДАНЬКО

Дата видачі завдання 01.09.2024

Завдання прийняте до виконання здобувачем

Дарина ФЕДЯЙ

Завідувач кафедри готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій

Наталя ДАНЬКО

Додаток Е

Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
 Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
 та туристичного бізнесу»
 Кафедра готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій

ДО ЗАХИСТУ
Завідувачка
кафедри готельно-ресторанного
бізнесу та харчових технологій
к.е.н., доцент Данько Н.І.

Кваліфікаційна робота магістра
 на тему: **«ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ В ДІЯЛЬНІСТЬ
 ЗАКЛАДУ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА (НА ПРИКЛАДІ
 РЕСТОРАНУ АЗІАТСЬКОЇ КУХНІ «TAMASI»»**

Виконала:
 студентка 2 курсу, гр. УГР-61
 спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа
 ОПП «Готельно-ресторанна справа»
 Федяй Дарина Сергіївна

Керівник:
 к.е.н., доцент Данько Наталя Іванівна

Рецензент:
 к.е.н, доц. Шамара Ірина Миколаївна

Підсумкова оцінка:
 За шкалою ЗВО _____
 Кількість балів _____

Голова Екзаменаційної комісії

 (підпис) (прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року

Додаток Ж

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	11
1.1. Конкуренція та конкурентоспроможність готельно-ресторанних підприємств.....	11
1.2. Нормативно-законодавче регулювання питання конкурентоспроможності готельно-ресторанних підприємств.....	24
1.2. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності готельно-ресторанних підприємств.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	38
2.1. Фінансовий стан готельно-ресторанного підприємства.....	38
2.2. Аналіз конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства	42
2.3. SWOT-аналіз конкурентоспроможності підприємства.....	53
РОЗДІЛ 3. ВИБІР НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	61
3.1. Шляхи підвищення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства	61
3.2. Обґрунтування проєкту підвищення конкурентоспроможності ресторанного підприємства.....	67
3.3. Економічний ефект від реалізації запропонованого проєкту	73
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	102

Додаток 3

Приклад оформлення реферату (українською, англійською)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра містить: 104 сторінки, 15 таблиць, 5 рисунків, 86 літературних джерел, 2 додатка.

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ: «Обґрунтування напрямків підвищення конкурентоспроможності ресторанного підприємства».

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ: сукупність теоретико-методичних і практичних інструментів підвищення конкурентоспроможності ресторанних.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: фінансово-господарська діяльність готельно-ресторанного підприємства.

МЕТА РОБОТИ: аналіз конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства та обґрунтування шляхів покращення фінансово-господарської діяльності.

ЗАВДАННЯ РОБОТИ: дослідити теоретичні основи формування конкурентоспроможності готельно-ресторанних підприємств; провести аналіз конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства; обґрунтувати шляхи покращення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ: абстрактно-логічний метод, методи теоретичного узагальнення, системний підхід, методи аналізу та синтезу, структурний аналіз, порівняльний, методи кластеризації, метод матричного позиціонування, статистичний.

НАУКОВА НОВИЗНА ДОСЛІДЖЕННЯ: за результатами дослідження конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства обґрунтовано шляхи її покращення за рахунок впровадження інноваційних технологій стосовно персоніфікованої взаємодії з існуючими та потенційними клієнтами.

Одержані результати дослідження можуть бути використані в організації роботи сфери гостинності в Україні.

РІК ВИКОНАННЯ 2025 РІК ЗАХИСТУ 2025

КЛЮЧОВІ СЛОВА: КОНКУРЕНЦІЯ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННЕ ПІДПРИЄМСТВО, АНАЛІЗ, ІННОВАЦІЇ, ПРОЄКТ, ФІНАНСОВИЙ СТАН.

ABSTRACT

The master's qualification work contains: 104 pages, 15 tables, 5 figures, 86 literary sources, 2 appendices.

TITLE OF THE THESIS: "Substantiation of directions for increasing the competitiveness of a restaurant enterprise".

SUBJECT OF THE RESEARCH: a set of theoretical, methodological and practical tools for increasing the competitiveness of restaurants.

OBJECT OF THE RESEARCH: financial and economic activities of a hotel and restaurant enterprise.

PURPOSE OF THE WORK: analysis of the competitiveness of a hotel and restaurant enterprise and justification of ways to improve financial and economic activities.

TASK OF THE WORK: to investigate the theoretical foundations of the formation of the competitiveness of hotel and restaurant enterprises; to conduct an analysis of the competitiveness of a hotel and restaurant enterprise; to substantiate ways to improve the competitiveness of a hotel and restaurant enterprise.

RESEARCH METHODS: abstract-logical method, methods of theoretical generalization, system approach, methods of analysis and synthesis, structural analysis, comparative, clustering methods, matrix positioning method, statistical.

SCIENTIFIC NOVELTY OF THE RESEARCH: based on the results of the study of the competitiveness of a hotel and restaurant enterprise, ways of improving it through the implementation of innovative technologies regarding personalized interaction with existing and potential customers are substantiated.

The results of the study can be used in organizing the work of the hospitality sector in Ukraine.

YEAR OF IMPLEMENTATION 2025 YEAR OF PROTECTION 2025

KEYWORDS: COMPETITION, COMPETITIVENESS, HOTEL AND RESTAURANT ENTERPRISE, ANALYSIS, INNOVATION, PROJECT, FINANCIAL CONDITION.

Додаток К

Форма відгуку наукового керівника

Харківський національний університет
імені В.Н. Каразвна

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу магістра _____ групи _____
(П.І.Б.)

Тема кваліфікаційної роботи _____

Об'єкт дослідження _____

1. Загальна характеристика роботи:

обсяг _____ арк. _____ рис. _____ таблиць _____ додатків _____ літературних джерел

1.1. Актуальність теми _____

1.2. Відповідність вимогам навчального плану і кваліфікаційного завдання

1.3. Сутність основної частини _____

2. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи магістра:

3. Зауваження:

4. Пропозиції і висновки керівника

5. Допустити до захисту з оцінкою роботи Присвоїти кваліфікацію

Керівник

(вчене звання, посада)

“ ” 202__р.

(П.І.Б.)

(підпис)

Додаток Л
Форма зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу магістра

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Студента(ки) _____ групи _____
(П.І.Б.)

Рецензент _____

(посада, П.І.Б.)

Тема кваліфікаційної роботи _____

1. Актуальність теми _____

2. Наукова новизна _____

3. Найбільш суттєві висновки й рекомендації, їх практична цінність _____

4. Якість проведеного аналізу проблеми _____

5. Наявність недоліків, пропозиції щодо удосконалення структури і змісту кваліфікаційної роботи _____

6. Загальний висновок і оцінка роботи _____

Рецензент _____

(місце роботи, посада, вчене звання, П.І.Б.)

(місце печатки)

«___» _____ 202__р.

Додаток М
Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2.1 - Плановий та фактичний дохід готелю «Reikartz» за 2023 р.

Категорії номерів	Вартість номеру за добу, грн	Кількість номеро-днів		Доход від продажу номерів, тис. грн.		Виконання плану продажів, %
		Планова	Фактична	Плановий	Фактичний	
1	2	3	4	5	6	7
Класик Single	976	14235	10142	13893,36	9898,59	71,2%
Класик Double	976	2920	2131	2849,92	2079,86	72,98%
Стандарт	1227	12410	8140	15227,07	9987,78	65,59%
Супериор Double	1479	1825	1384	2699,18	2046,93	75,83%
Супериор Twin	1479	6205	4778	9177,19	7066,66	77,0%
Люкс	2092	365	241	763,58	504,17	66,02%
Всього	-	37960	26816	44610,3	31583,99	70,79%

Приклад оформлення ілюстрації

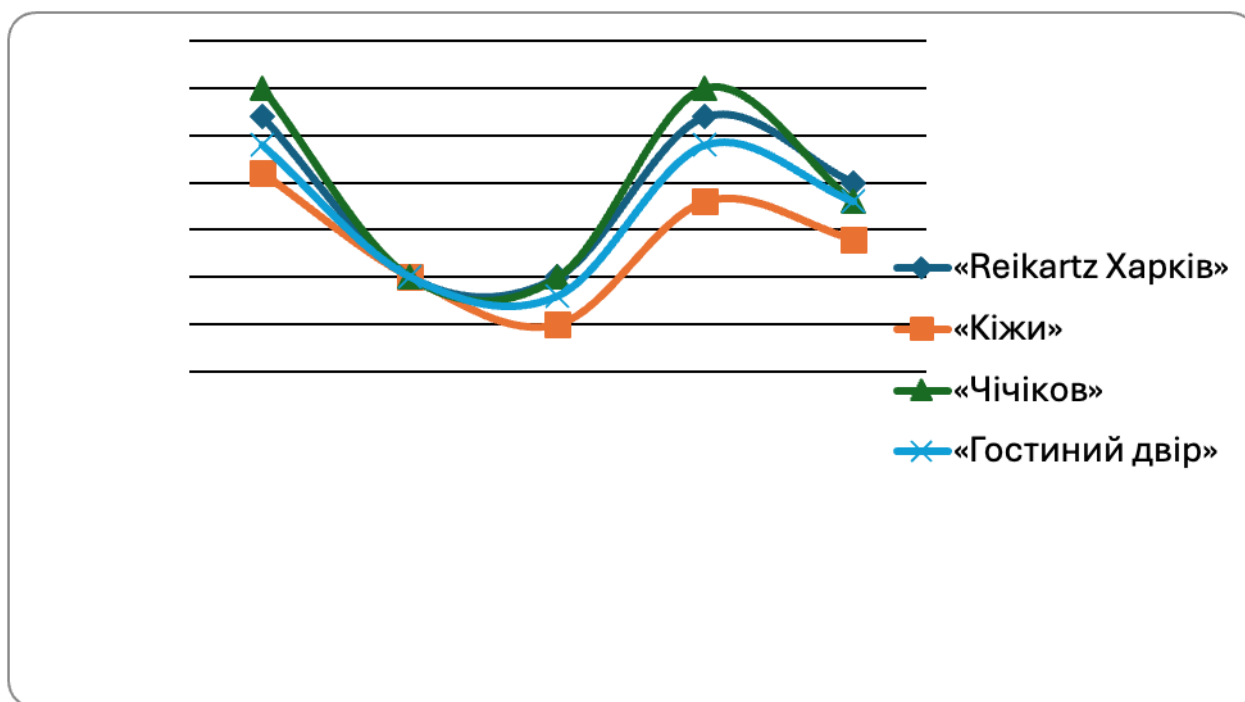

Рис. 2.3 – Профіль конкурентоспроможності готелів

Додаток Н
Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Нормативно-правові акти	Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003 № 1282-ІУ. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 13.
Один автор	Савицька Н.Л. Маркетинг у соціальних мережах: стратегії та інструменти на ринку B2C. Маркетинг і цифрові технології. 2017. №1. С. 20-33.
Декілька авторів	Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 348 с. Мальська М. П., Гаталяк О. М., Ганич Н. М. Ресторанна справа: технологія та організація обслуговування туристів (теорія та практика): підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
Збірки наукових праць	Порох А. Формування передумов інтеграції України у світове господарство збірник наукових праць. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАНУ. 2000. Вип. 26. С. 154-163.
Тези конференцій	Жерновникова О. А., Дейніченко Т.І. Основні напрями роботи науково-методичної лабораторії інтердисциплінарності в освіті ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм: виклики, можливості та варіанти впровадження: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 25-26 червня 2020 р.). Одеса, 2020. С. 65-67.
Статті журналів та газет	Язіна В. А. Теоретична сутність організаційно-правового механізму управління готельно-ресторанним господарством. Український журнал прикладної економіки. 2016. Т.1. № 2. С. 132-139.
Інтернет-ресурси	Довгаль Г.В. Сучасний стан та перспективи розвитку готельного господарства в Україні. URL: http://www.dieh.edu.ua/index.files/conf/dov.pdf (дата звернення: 16.05.21)

Додаток П

Зразок титульної сторінки графічного матеріалу до кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА**

Кафедра готельно-ресторанного бізнесу
та харчових технологій

**ГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

*Назва теми кваліфікаційної роботи і підприємства,
за матеріалами якого виконано роботу*

студента ___ курсу групи _____
спеціальності _____

Прізвище, ініціали

Підпис студента

Науковий керівник:
науковий ступінь,
посада

Прізвище, ініціали

Підпис керівника

2025 рік

Додаток Н

Найбільш поширені помилки в оформленні тексту кваліфікаційної роботи, при її захисті та презентації

1. Найпоширеніші недоліки, що не дозволяють віднести роботу до **магістерської**:

а) відсутність елементів дослідження, спрощеність розрахунково-аналітичних робіт, відсутність методів моделювання динаміки показників, їх взаємозв'язку, і навіть застосування обчислювальної техніки.

2. Найпоширеніші **помилки в оформленні тексту**:

а) шрифтові виділення автором частин тексту (жирним, курсивом, розрядку, підкреслення слів);

б) наявність «порожніх» місць у нижній частині сторінки, тобто неповне її заповнення тексту.

3. При оформленні **сторінки «ЗМІСТ»**:

а) до нього включають перелік та назву пунктів (їх можна наводити лише у тексті роботи);

б) на сторінці роблять абзаци в найменуваннях розділів та підрозділів;

в) слова в назвах розділів та підрозділів «заїжджають» за номери сторінок з правого краю;

4. При оформленні **таблиць**:

а) при перенесенні таблиць не пишуть слова "Продовження табл." і не повторюють їх голівки;

б) забувають, що таблицю слід наводити відразу за сторінкою, на якою вона вперше згадується;

в) у таблицях та у розрахунках біля цифр проставляють одиниці виміру; їх треба наводити лише біля підсумкових цифр наприкінці конкретного розрахунку, виконаного у текстовій формі.

5. В оформленні **ілюстрацій**:

а) малюнок обводять квадратною рамкою, а підпис підпису наводять праворуч від малюнка;

б) не позначають словами або літерами осі координат, а позначення величин на осі координат пишуть не вздовж осі, як треба, бо як звичайний текст.

6. В оформленні **формул**:

а) забувають формули центрувати у розмірах рядка, а також робити прогалини в один рядок перед формулою та після неї;

б) пишуть слово "де" з абзацу;

б) пишуть слово «де» з великої літери, а після нього ставлять двокрапку;

в) набирають позначення величин над редакторі формул;

г) забувають, що нижні індекси повинні бути нижчими від основних позначень.

7) в оформленні **перерахувань**:

а) використовують для поділу перерахувань різні знаки (точки, квадратики, ромбики, пташки та ін.);

б) починають перші рядки перерахувань не з абзацу;

в) забувають нумерувати кожне перерахування або починати його зі знака "тире";

г) не проставляють знак «крапка з комою» після закінчення конкретної позиції перерахування;

д) перераховують інформацію, починаючи з великої, а не великої літери.

8. В оформленні **додатків**:

а) не нумерують сторінки програм до кінця тексту роботи;

б) додаток друкують великими літерами та (або) не посередині рядки;

9. В оформленні **посилань на джерела, таблиці, ілюстрації**:

1) не на всі літературні джерела, таблиці та малюнки дають посилання у текст – це груба помилка;

2) у посиланнях на монографії не вказують номери сторінок, де розміщено відповідний текстовий матеріал – це наукова несумлінність;

10. У тексті **зовнішньої рецензії**:

а) поверхово розглянуто зміст роботи, не дано розгорнуту характеристика якості її тексту та оформлення;

б) не вказано недоліки кваліфікаційної роботи;

в) не вказано, чи відповідає зміст кваліфікаційної роботи певному освітньому рівню, а також спеціальності та спеціалізації, чи є елементи наукового дослідження і в чому вони складаються, яка практична цінність розробок та пропозицій автора;

г) не зроблено висновків про рівень оцінки та про те, що автор заслуговує присвоєння йому шуканої кваліфікації;

11. В оформленні **ілюстрацій у презентації**:

а) занижений (не розкрито зміст роботи) або завищений (надмірна деталізація положень) кількість слайдів;

б) низька роздільна здатність тексту, викликана надлишком інформації у кадрі, застосуванням дрібного шрифту, не контрастністю зображення (бляклий текст, не поєднання фону та кольору тексту та ін.).

12. Надмірну прихильність до тексту доповіді, що свідчить про несамотійності у виконанні роботи, недостатньому рівні знань.

Навчальне видання

Данько Наталя Іванівна
Строкович Ганна Віталіївна

**Кваліфікаційна робота магістра: етапи виконання,
структура, правила оформлення,
норми бібліографічного опису**

Методичний посібник для студентів
Спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

Відповідальний за випуск *Д. Є. Прокопова*
Коректор *Л. Є. Стешенко*
Комп'ютерне верстання *О. В. Будник*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

61077, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,
кафедра готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій
пл. Свободи 4, к. 262а, тел. (057) 707-53-06, e-mail: mekgrs.irtb@karazin.ua

Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 2,5Тираж ... прим. Зам. №...

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61077, Харків, пл. Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32